

Den norske kirke, Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Andreas Henriksen Aarflot

Vår ref.: 21/01856-2

Deres ref.:

Dato:20.08.2021

Ordringen med særskilte prekenteekster - Høringsuttalelse fra VID

VID takker for muligheten til å sende uttalelse til høring om ordning med særskilte prekenteekster (20/04705-6).

Kirkerådet i Den norske kirke (Dnk) sendte 22. juni 2021 ordningen med særskilte prekenteekster på høring til de fire institusjonene som tildeler cand.theol.-grad. Ordningen trådte i kraft ved revisjon av høymessen i 1977. I tillegg til de to tekstrekkene ble 12 særskilte prekenteekster pr år fastsatt, fire fra Det gamle testamente (GT) og åtte fra Det nye testamente (NT), de fleste utenom evangeliene. Kirkerådet (KR) fastsatte i 2013 at ordningen skulle videreføres i noe redusert form, nemlig ved seks særskilte prekenteekster, tre fra hvert av testamentene. Det sies i følgebrevet at både Bispemøtet (BM) og KR etter dette har stilt spørsmål ved ordningen, og på en felles konsultasjon mellom BM og Nemd for gudstjenesteliv (NFG) i mai 2021 var det et flertall for å avvikle ordningen. BM gjorde deretter et vedtak om å be Kirkemøtet (KM) avvikle ordningen med særskilte prekenteekster, noe som også NFG vedtok å slutte seg til.

Begrunnelsen for å avvikle ordningen anfører flere forhold og hensyn. I gudstjenestereformen 2011 var det en målsetting om å skape en stigning i tekstlesningsdelen, som understreker at evangelieteksten er den mest sentrale. Dramaturgien i dette tilsier at evangelieteksten leses til slutt. Det ble likevel bestemt at når første eller andre lesetekst var prekenteekst, kunne den leses umiddelbart før prekenen. Gudstjenestereformen 2011 innførte også fortellingstekster i de tre tekstrekkene som ble vedtatt, og høringsnotatet bemerker at 27 av disse er fortellinger fra GT og sju fra NT utenom evangeliene. I tillegg blir betraktelig flere tekster lest gjennom innføringen av tre faste tekstrekker. BM-vedtaket om avvikling av ordningen viser til at tekstrekkene representerer stor nok bredde i teksttilfang og til alminnelige bestemmelser for hovedgudstjenesten (pkt 28-29) og muligheten som der gis for at fortellingstekster eller andre tekster kan brukes som prekenteekst: «[...] Prekenen holdes normalt over evangelieteksten eller en annen prekenteekst som er fastsatt av Kirkerådet. Fortellingsteksten kan benyttes i stedet for den oppsatte prekenteeksten. I særskilte tilfeller kan liturgen velge en fritt valgt bibeltekst som prekenteekst.»

Begrunnelsen for innføring av ordningen med særskilte prekenteekster var «å skape variasjon og å sjå til at også andre delar av Guds ord enn avsnitta frå evangelia får lyde i preika» (saksdokument til KM 2010). I 2012 behandlet NFG saken og ønsket en reduksjon av

antallet særskilte prekenteekster på bakgrunn av føringer i gudstjenestereformen 2011. I protokollen sies det likevel: «Samtidig er det viktig at prekenteekster kan hentes fra GT og andre nytestamentlige tekster enn evangeliene.» BM uttalte i 2017: «Bispemøtet vil understreke at valg av prekenteekster har læremessig betydning for gudstjenestens forkynnelse. Som hovedregel bør evangelieteksten være prekenteekst. (...)» Høringsnotatet oppsummerer og sier at det med gudstjenestereformen 2011 «later likevel ikke til at det ble eksplisitt drøftet å fase ordningen ut...», og slår fast at «ordningen med særskilte prekenteekster er en del av nåværende gudstjenesteordning, og en ordning som er villet av Kirkemøtet». Heller ikke var spørsmålet om videreføring av ordningen med særskilte prekenteekster et tema som ble tatt opp ved revisjon av ordning for hovedgudstjenesten i 2019.

VID vitenskapelige høgskole vurderer ikke argumentene for å avvikle ordningen som gode nok og ønsker å videreføre ordningen med særskilte prekenteekster. Vi er særlig opptatt av at GT-tekster fortsatt med jevne mellomrom må være prekenteekster i gudstjenesten.

Bispemøtet slår fast at valg av prekenteekster har læremessig betydning for gudstjenestens forkynnelse, noe vi gjerne vil understreke. Forslaget med å avvikle ordningen med særskilte prekenteekster fra GT vil bety en reduksjon med tanke på å la det teologiske potensialet i Bibelen få berike forkynnelsen. Den kristne kirke har to testamenter og Jesus preket over tekster fra GT. Skapelsesteologien i seg selv er et viktig argument for at GT skal være en del av kristen forkynnelse, også i form av særskilte GT-tekster som prekenteekst. Å få oppgitt et tekstavsnitt fra GT som særskilt prekenteekst noen gudstjenester hvert år vil føre til en positiv bevisstgjøring rundt GT-tekster. Erfaringer fra egen prestetjeneste tilsier også at det å bli «tvunget» til å preke over tekster fra GT, oppleves positivt og stimulerende. Samtidig er det utfordrende, men noen utfordringer i tekstvalg bør prester ha etter et langt teologistudium. At predikanten fortsatt kan velge å preke over en fortellingstekst eller en fritt valgt bibeltekst, er en positiv åpning for å skape variasjon og gi mulighet for at andre deler av Bibelen enn evangeliene får lyde i gudstjenestens preken. Dette er likevel noe annet enn at en blir «tvunget» til å arbeide seriøst med en særskilt prekenteekst fra GT og slik får mulighet til å utvide tilhørernes teologiske horisont. At en kan velge en fortellingstekst som prekenteekst, reduserer GT til fortellinger, mens det er mange andre tekstsjangre i GT som egner seg som prekenteekster. Vi opplever den tydelige føringen for å preke over andre tekster enn evangelietekster som har vært praktisert gjennom ordningen med særskilte prekenteekster, som positiv og tror ikke at en stor andel prester av seg selv vil velge en vanskeligere prekenteekst enn det som ligger i de ordinære tekstrekkene. Tilhørerne derimot bør også få høre forkynt andre deler av Bibelen enn evangeliene.

Det har i den senere tid vært mange medieoppslag om Dnk's forhold til det jødiske folk. BM har i den forbindelse, sammen med Mellomkirkelig råd, nedsatt et utvalg som nettopp skal levere en bred teologisk utredning om Dnk's relasjon til jødedom og jøder (BM-sak 16/21). Det synes merkelig at BM foreslår å avvikle ordningen om særskilte prekenteekster fra GT samtidig som BM nedsetter et bredt sammensatt utvalg for å vurdere Dnk's forhold til jøder og jødedom. Å videreføre forkynnelse over GT-tekster kan fungere som motkultur til antisemittismen. Tilbakeholdenhet overfor forkynnelse over GT-tekster med en kristen gudstjeneste som kontekst, blir i noen miljøer begrunnet med at GT i seg selv er noe annet enn en kristen tekst, og at respekt for GT som hellig skrift i jødedommen tilsier at vi kristne bør «holde fingrene fra fatet». Selv om sensitivitet overfor våre jødiske venner og deres resepsjon og tolkning av GT må prege vår omgang med og utleggelsen av GT, mener vi at å avstå fra kristen forkynnelse over GT-tekster strider mot Jesu, apostlenes og den kristne kirkes praksis. Å videreføre ordningen med særskilte prekenteekster fra GT kan motvirke slike holdninger. Den kristne bruk av GT gir rom for tolkning. Vi har to utgaver av GT, nemlig den hebraiske grunnteksten og den greske oversettelsen Septuaginta. GT er dermed ikke en monolittisk størrelse, gitt oss i en idealform, men åpen for tolking, også i lys av NT.

Våre tre tekstrekker garanterer for at tekster fra evangeliene i de aller fleste gudstjenester er prekenteekster. Det er en god ordning. Likevel kan vi ikke forstå hvorfor høringsnotatet foreslår å avvikle ordningen med særskilte prekenteekster, og i denne høringen er det særlig prekenteekster fra GT vi har argumentert for. Selve høringsnotatet gir også mange innspill til

at dette har vært en positiv ordning, som er villet av KM. Vi oppfordrer KM til å videreføre ordningen med særskilte pretekster.

Med vennlig hilsen

Bård Mæland
rektor

Cecilie Claviez
rektors rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten håndskrevne signaturer.

Kopi til: VID vitenskapelige høgskole v/Bård Mæland, Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag v/Tomas Sundnes Drønen, Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag - Stavanger v/Terese Bue Kessel, Fakultet for teologi, diakoni og ledelsesfag - Stavanger v/Hans Austnaberg